

ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ Η/Υ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ - ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ

Ψηφιακή Επεξεργασία και Ανάλυση Εικόνας
Ακαδημαϊκό Έτος 2022-2023 (Εαρινό Εξάμηνο)

Εργαστηριακές Ασκήσεις - Μέρος Β

Διαδικαστικά Ζητήματα

1. Υπενθυμίζουμε ότι οι εργασίες είναι ατομικές. Κάθε άτομο θα πρέπει να επιλέξει ένα από τα τρία (3) θέματα που ακολουθούν.
2. Η τεχνική αναφορά που θα υποβάλετε θα πρέπει να περιλαμβάνει συνοπτική περιγραφή του θέματος, επαρκή σχολιασμό των αποτελεσμάτων τα οποία προκύπτουν σε κάθε περίπτωση και επίσης θα πρέπει να συνοδεύεται από Παράρτημα με τον κώδικα που γράψατε.
3. Προτεινόμενο περιβάλλον ανάπτυξης για τις διάφορες επεξεργασίες είναι το περιβάλλον Matlab. Υλοποίηση σε άλλα περιβάλλοντα (π.χ. Python) είναι επίσης αποδεκτή.
4. Η παράδοση της άσκησης θα γίνει ηλεκτρονικά στο eclass μέσω της ενότητας Εργασίες. Διευκρινίσεις θα δίνονται μέσω email στα st1003586@ceid.upatras.gr (Αλέξανδρος Γκίλλας - Θέμα 1), piperigkos@ceid.upatras.gr (Νικόλαος Πιπερίγκος - Θέμα 2) και egeorgatos@ceid.upatras.gr (Ευάγγελος Γεωργάτος - Θέμα 3).
5. Προθεσμία παράδοσης ορίζεται η **09/07/2023**, σε περίπτωση που επιθυμείτε να σταλεί βαθμός τον Ιούλιο. Η προθεσμία παράδοσης για τον Σεπτέμβριο θα ανακοινωθεί αργότερα.

ΘΕΜΑ 1: Κατηγοριοποίηση Εικόνων – Σύγκριση δύο αντιπροσωπευτικών μεθόδων

Μέρος Α: Κατηγοριοποίηση Εικόνων με χρήση Συνελκτικών Νευρωνικών Δικτύων (Convolutional Neural Networks - CNN)

Στο πλαίσιο αυτού του ερωτήματος, το ζητούμενο είναι η εκπαίδευση ενός νευρωνικού δικτύου για την κατηγοριοποίηση εικόνων. Το συγκεκριμένο πρόβλημα είναι πρόβλημα επιβλεπόμενης μάθησης, γεγονός που σημαίνει ότι υπάρχει διαθέσιμη μία βάση δεδομένων με εικόνες $x \in X$ και κάθε εικόνα περιγράφεται από μία ετικέτα $y \in Y, Y = \{1, \dots, C\}$ σχηματίζοντας ζεύγη της μορφής $d_i = \{x_i, y_i\}, d_i \in D$.

Το πρόβλημα εκπαίδευσης ενός νευρωνικού δικτύου (όπως και πλήθος προβλημάτων που εμφανίζονται στην μηχανική μάθηση) μπορεί να αναπαρασταθεί ως ένα πρόβλημα ελαχιστοποίησης και πιο συγκεκριμένα σύμφωνα με το παρακάτω πρόβλημα στοχαστικής βελτιστοποίησης:

$$\min_W F(X, W), \quad F(X, W) = \mathbb{E}_{X \sim P} \{\ell(W, X)\} \quad (1)$$

όπου $P = P(x, y)$ η κατανομή η οποία περιγράφει στατιστικά τα δεδομένα και W η μήτρα η οποία περιέχει το σύνολο των παραμέτρων του νευρωνικού δικτύου και $\ell(\cdot)$ μία συνάρτηση κόστους η οποία μοντελοποιεί το κόστος για κάθε λανθασμένη πρόβλεψη για κάθε στοιχείο του συνόλου X .

Η γνώση της κατανομής $P(x, y)$ στην πλειοψηφία των προβλημάτων είναι δύσκολη και ακριβή πληροφορία οπότε και το πρόβλημα βελτιστοποίησης (1) λύνεται προσεγγιστικά, προσεγγίζοντας τον τελεστή Expectation (δηλ. τον $\mathbb{E}\{\cdot\}$) από τον αριθμητικό μέσο των διαθέσιμων δεδομένων τα οποία έχουν παραχθεί από την κατανομή $P(x, y)$, καταλήγοντας στο παρακάτω πρόβλημα ελαχιστοποίησης εμπειρικού ρίσκου:

$$\min_W F(X, W), \quad F(X, W) = \frac{1}{|D|} \sum_{i=1}^{|D|} f_i(W) \quad (2)$$

όπου $f_i(W) = \ell(x_i, y_i; W)$ το κόστος της λανθασμένης πρόβλεψης για το στοιχείο $\{x_i, y_i\}$ δεδομένου των παραμέτρων του νευρωνικού δικτύου W .

Ο αλγόριθμος που θα χρησιμοποιηθεί για την επίλυση του προβλήματος (2) είναι η μέθοδος Stochastic Gradient Descent (SGD). Αρχικά, ο συγκεκριμένος επαναληπτικός αλγόριθμος υπολογίζει μία στοχαστική προσέγγιση του διανύσματος κλίσης της (2). Στη συνέχεια ανανεώνει τις παραμέτρους W σύμφωνα με την αρνητική διεύθυνση του gradient βάση της παρακάτω επαναληπτικής διαδικασίας

$$W_{t+1} = W_t - \mu \nabla F(X, W_t)$$

όπου μ (βήμα ή ρυθμός μάθησης) είναι μία μικρή θετική σταθερά η οποία ελέγχει τον ρυθμό με τον οποίο «κινείται» η μήτρα των παραμέτρων W προς την κατεύθυνση που υποδεικνύει το διάνυσμα κλίσης σε κάθε επανάληψη.

Η αρχιτεκτονική του Νευρωνικού δικτύου που ζητείται να υλοποιήσετε περιγράφεται αναλυτικά στην Εικόνα 1.

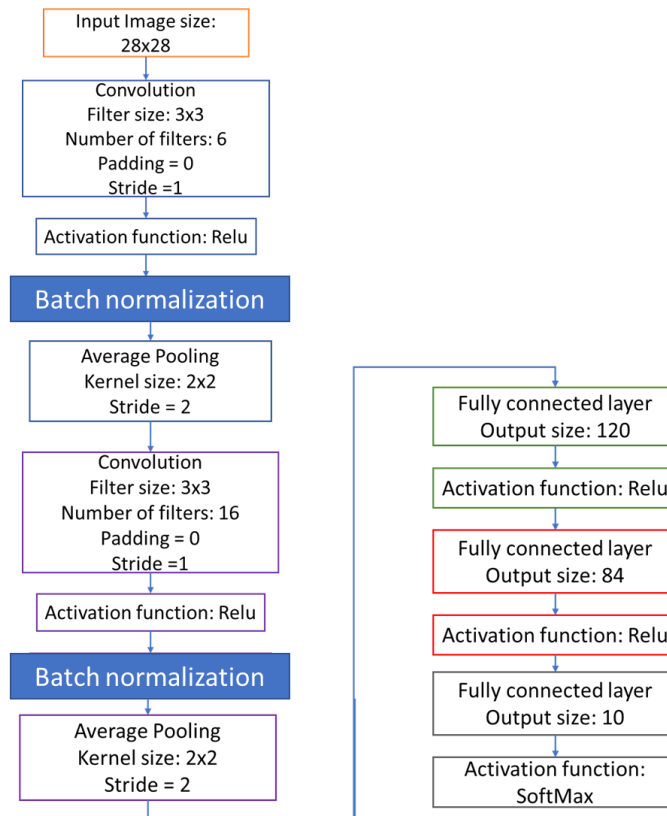
Ερωτήματα

1. Αρχικά, κατεβάστε το MNIST από τον παρακάτω σύνδεσμο <http://yann.lecun.com/exdb/mnist/> και απεικονίστε σε ένα figure μία εικόνα από κάθε κλάση. Οι εικόνες είναι χωρισμένες σε δεδομένα εκπαίδευσης (training data) και δεδομένα ελέγχου (testing data).
2. Υλοποιήστε την επαναληπτική διαδικασία του αλγορίθμου Stochastic Gradient Descent για την εκπαίδευση ενός NN το οποίο ελαχιστοποιεί την συνάρτηση κόστους (2). Πιο συγκεκριμένα, θα πρέπει να υλοποιήσετε τα παρακάτω βήματα:
 - a) Χωρίστε τα δεδομένα εκπαίδευσης σε μη επικαλυπτόμενα υποσύνολα (mini-batches) μεγέθους b .
 - b) Χρησιμοποιώντας σε κάθε επανάληψη ένα διαφορετικό mini-batch υπολογίστε μία (στοχαστική) προσέγγιση για το gradient $\hat{\nabla}_{W_t} F(X; W_t)$.
 - c) Χρησιμοποιώντας το gradient που υπολογίσατε στο προηγούμενο βήμα ανανεώστε τις παραμέτρους του NN σύμφωνα με την εξίσωση του SGD.Τα παραπάνω βήματα (α)-(c) επαναλαμβάνονται μέχρι να συγκλίνει ο SGD σε κάποιο τοπικό ελάχιστο της συνάρτησης (2). Ακόμη, προκειμένου να εξασφαλιστεί η σύγκλιση του SGD είναι χρήσιμο ο SGD να επεξεργαστεί πολλές φορές το σύνολο δεδομένων. Το κάθε «πέρασμα» των δεδομένων σηματοδοτεί μία εποχή (epoch). Συνεπώς, θα είναι χρήσιμο να χρησιμοποιήσετε αρκετές εποχές προκειμένου να εξασφαλιστεί η σύγκλιση του SGD.
3. Χρησιμοποιώντας το σύνολο δεδομένων ελέγχου (testing dataset) του MNIST στο τέλος κάθε εποχής υπολογίστε το σφάλμα κατηγοριοποίησης (loss) και την ακρίβεια (accuracy) του μοντέλου σας και απεικονίστε τα σε δύο διαφορετικές γραφικές παραστάσεις.
4. Υπολογίστε (μέσω συνάρτησης που θα κατασκευάσετε εσείς) τον confusion matrix με βάση τα αποτελέσματα που εξάγατε.

Υποδείξεις:

A) Προτείνεται η χρήση του MATLAB Deep Learning Toolbox ή οποιουδήποτε άλλου λογισμικού της αρεσκείας σας (Keras – Tensorflow, Pytorch).

B) Για την υλοποίηση των βημάτων (α)-(c) μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τις έτοιμες συναρτήσεις που προσφέρουν τα παραπάνω λογισμικά.

Εικόνα 1. Αρχιτεκτονική του Συνελκτικού Νευρωνικού Δικτύου

Μέρος Β: Κατηγοριοποίηση Εικόνων με χρήση Histogram of Oriented Gradients και Support Vector Machines

Χρησιμοποιήστε το MNIST dataset από το προηγούμενο ερώτημα.

Υπόβαθρο:

Ο περιγραφέας χαρακτηριστικών «Histogram of Oriented Gradients» (HOG) είναι ένα κλασικό εργαλείο της Επεξεργασίας Εικόνας και της Υπολογιστικής όρασης για την ανίχνευση αντικειμένων. Με την τεχνική αυτή ομαδοποιούνται οι τιμές της κατεύθυνσης της κλίσης της εικόνας σε μια συγκεκριμένη υποπεριοχή της, με στόχο την καλύτερη περιγραφή της δομής και του σχήματος του αντικειμένου. Για τον λόγο αυτό, κατασκευάζεται ένα ιστόγραμμα με βάση το πλάτος και την κατεύθυνση της κλίσης της εικόνας. Πιο συγκεκριμένα:

1. Για κάθε patch 8×8 της εικόνας, υπολογίζεται η κλίση των pixel περιλαμβάνει, ως προς τις γραμμές και στήλες G_x , G_y . Στη συνέχεια, και πάλι για κάθε pixel, υπολογίζεται το πλάτος και η κατεύθυνση της κλίσης, δηλαδή $g = \sqrt{G_x^2 + G_y^2}$ και $\theta = \arctan \frac{G_y}{G_x}$
2. Για το ίδιο patch, κατασκευάζεται ένα ιστόγραμμα 9 bins, όπου τα (αριστερά) όρια κάθε bin τίθενται ίσα με $0^\circ, 20^\circ, 40^\circ, 60^\circ, 80^\circ, 100^\circ, 120^\circ, 140^\circ, 160^\circ$. Παραδείγματος χάριν, εάν $\theta = 20^\circ$ τότε στο 1^ο bin θα προστεθεί η αντίστοιχη τιμή του g . Εάν όμως $\theta = 10^\circ$, τότε στα 2 πρώτα bin προστίθεται η τιμή $\frac{g}{2}$.

3. Σε επικαλυπτόμενα παράθυρα 16×16 , τα 4 ιστογράμματα των 9 bins συγκεντρώνονται σε ένα τελικό διάνυσμα μεγέθους 36×1 , το οποίο κανονικοποιείται διαιρώντας κάθε στοιχείο του με το μέτρο του διανύσματος.
4. Στο τέλος της διαδικασίας, όλα τα κανονικοποιημένα διανύσματα 36×1 συγκεντρώνονται σε ένα συνολικό διάνυσμα, το οποίο αποτελεί τον περιγραφέα HOG της εικόνας. Η οπτική απεικόνιση των χαρακτηριστικών HOG γίνεται με τα κανονικοποιημένα διανύσματα (ιστογράμματα) κάθε patch 8×8 .

Οι κατηγοριοποιητές Support Vector Machines (SVM) είναι ένα εργαλείο της Στατιστικής και Μηχανικής Μάθησης. Στο πρόβλημα της δυαδικής κατηγοποίησης, στοχεύουν να διαχωρίσουν σε 2 διακριτές κλάσεις το χώρο στον οποίο βρίσκονται τα δεδομένα εκπαίδευσης, με την χρήση διανυσμάτων υποστήριξης. Ορίζεται συνεπώς ένα πρόβλημα βελτιστοποίησης το οποίο μεγιστοποιεί την απόσταση των δύο υπερεπιπέδων (κλάσεων), στα οποία διαμοιράζονται τα διανύσματα εκπαίδευσης. Τα διανύσματα εκπαίδευσης που βρίσκονται πάνω στα υπερεπίπεδα ονομάζονται διανύσματα υποστήριξης επειδή υποστηρίζουν τα υπερεπίπεδα και συμβάλλουν στην επίλυση του προβλήματος. Με παρόμοιο τρόπο, τα SVM επεκτείνονται και στο πρόβλημα της κατηγοριοποίησης περισσότερων των 2 κλάσεων.

Ερωτήματα:

- [1] Υπολογίστε τα χαρακτηριστικά HOG του συνόλου δεδομένων εκπαίδευσης με έτοιμη συνάρτηση της MATLAB. Στη συνέχεια, εκπαιδεύστε ένα SVM με τα χαρακτηριστικά αυτά.
- [2] Με την χρήση του εκπαιδευμένου SVM, παρουσιάστε ενδεικτικά αποτελέσματα κατηγοριοποίησης για το σύνολο των δεδομένων ελέγχου. Πειραματιστείτε με διαφορετικό μέγεθος patch για τα HOGs, τόσο κατά την εκπαίδευση όσο και κατά τον έλεγχο.
- [3] Υπολογίστε (μέσω συνάρτησης που θα κατασκευάσετε εσείς) τον confusion matrix με βάση τα αποτελέσματα που εξάγατε. Συγκρίνεται τα αποτελέσματα με τα αποτελέσματα που προέκυψαν με την χρήση του Συνελικτικού δικτύου από το Α μέρος.
- [4] **Bonus:** Υπολογίστε τα HOG χωρίς την έτοιμη συνάρτηση της MATLAB.

Βιβλιογραφία

- [1] R. C. Gonzalez, "Deep Convolutional Neural Networks [Lecture Notes]," IEEE Signal Process. Mag., vol. 35, no. 6, pp. 79–87, Nov. 2018.
- [2] Ian Goodfellow, Yoshua Bengio, and Aaron Courville, Deep Learning, MIT Press, 2016, <http://www.deeplearningbook.org>
- [3]. N. Dalal and B. Triggs, "Histograms of oriented gradients for human detection," 2005 IEEE Computer Society Conference on Computer Vision and Pattern Recognition (CVPR'05), 2005, pp. 886-893 vol. 1, doi: 10.1109/CVPR.2005.177.
- [4]. P. E. Rybski, D. Huber, D. D. Morris and R. Hoffman, "Visual classification of coarse vehicle orientation using Histogram of Oriented Gradients features," 2010 IEEE Intelligent Vehicles Symposium, 2010, pp. 921-928, doi: 10.1109/IVS.2010.5547996.

[5]. X. Yuan, L. Cai-nian, X. Xiao-liang, J. Mei and Z. Jian-guo, "A two-stage hog feature extraction processor embedded with SVM for pedestrian detection," 2015 IEEE International Conference on Image Processing (ICIP), 2015, pp. 3452-3455, doi: 10.1109/ICIP.2015.7351445.

Θέμα 2: Αξιολόγηση της απόδοσης Συνελκτικών Νευρωνικών Δικτύων κατά την ανίχνευση και κατηγοριοποίηση αντικειμένων κυκλοφοριακής σκηνής

1. Εισαγωγή

Τα Συνελκτικά Νευρωνικά Δίκτυα (ΣΝΝ) χρησιμοποιούνται ευρέως από την ακαδημαϊκή κοινότητα και τη βιομηχανία για εφαρμογές αυτόνομης οδήγησης. Τα ανταγωνιστικά τους πλεονεκτήματα προσφέρονται κυρίως κατά την ανίχνευση και κατηγοριοποίηση αντικειμένων, όπως οχήματα (επιβατηγά, φορτηγά κ.α.), πεζοί, δυκυκλιστές κτλ., μέσω της καταγραφής τους από εικόνες. Το ΣΝΝ θα πρέπει να εκπαιδευτεί με ένα μεγάλο σύνολο κατάλληλα επιλεγμένων εικόνων εκπαίδευσης, μία διαδικασία η οποία συνήθως απαιτεί μεγάλες ανάγκες υπολογιστικής και επεξεργαστικής ισχύος. Μετά την εκπαίδευση, ακολουθεί η αξιολόγηση του ΣΝΝ με ένα σύνολο εικόνων ελέγχου. Η έξοδος του ΣΝΝ (όπως φαίνεται και στην **Εικόνα 1**) αποτελείται από 2Δ bounding boxes (με τις κατάλληλες συντεταγμένες), την κλάση του αντικειμένου (π.χ. όχημα) και την πιθανότητα ακριβούς ταξινόμησης στη συγκεκριμένη κλάση. Στα πλαίσια της Εργασίας αυτής, θα πειραματιστείτε με την αξιολόγηση της εξόδου των ΣΝΝ σε ό,τι αφορά τις μετρικές Intersection over Union (IoU), True Positive (TP), False Positive (FP), False Negative (FN), Precision, Recall και Area Under Curve (AUC). Το state-of-the-art ΣΝΝ στο οποίο θα στηριχθείτε είναι το SqueezeDet [1].

Αρχικά, θα κατεβάσετε το περιβάλλον Anaconda για Python. Στη συνέχεια, θα ανοίξετε το Anaconda prompt και θα εκτελέσετε την εντολή **git clone <https://github.com/BichenWuUCB/squeezeDet.git>**, που κατεβάζει από το github τον κώδικα πάνω στον οποίον θα δουλέψετε. Πλέον, θα εργαστείτε μέσα στον φάκελο SqueezeDet. Με την εντολή **pip install -r requirements.txt** θα εγκατασταθούν οι απαραίτητες εκδόσεις των πακέτων που χρειάζονται για να λειτουργήσει ο κώδικας. Εάν για τον οποιονδήποτε λόγο εργαστείτε με νεότερη έκδοση του Tensor Flow, θα προκύψουν ζητήματα συμβατότητας που όμως είναι εύκολα αντιμετωπίσιμα. Έπειτα, κατεβάστε τον φάκελο που περιέχει τις προεκπαιδευμένες παραμέτρους των τεσσάρων δικτύων που δίνονται (resnet50, squeezeDet, squeezeDetPlus, vgg16), και αποθηκεύστε τον στον υποφάκελο data. Τέλος, εάν έχουν γίνει όλα σωστά, δίνοντας την εντολή **python ./src/demo.py** θα σας εμφανιστεί η παρακάτω εικόνα:

Εικόνα 1: Ενδεικτική έξοδος του SqueezeDet

Η ίδια διαδικασία περιγράφεται αναλυτικά και εδώ: <https://github.com/BichenWuUCB/squeezeDet>

2. Ερωτήματα

1. Κατεβάστε το dataset εικόνων με το οποίο θα πειραματιστείτε από εδώ: http://www.cvlibs.net/download.php?file=data_object_image_2.zip και το ground truth (σε μορφή .txt αρχείου) για κάθε αντικείμενο της εικόνας από εδώ: http://www.cvlibs.net/download.php?file=data_object_label_2.zip. Το dataset ελέγχου στο οποίο θα εργαστείτε θα αποτελείται από τις πρώτες 200 εικόνες. Η μορφή του ground truth .txt αρχείου περιγράφεται εδώ: https://github.com/bostondiditeam/kitti/blob/master/resources/devkit_object/readme.txt. Να λάβετε υπόψιν σας μόνο όσα αντικείμενα αντιστοιχούν σε Car, Pedestrian και Cyclist.
2. Παρουσιάστε ενδεικτικά αποτελέσματα (5 ~ 8 εικόνες) ανίχνευσης αντικειμένων που παράγει το SqueezeDet.
Bonus: Παρουσιάστε την έξοδο (bounding boxes) του SqueezeDet συνδυαστικά με τα ground truth αντικείμενα (δίνοντας το αντίστοιχο χρώμα).
3. Υπολογίστε το IOU για κάθε ανιχνευμένο αντικείμενο (ή ανά κλάση). Επίσης, υπολογίστε το μέσο IOU ανά frame και το τελικό μέσο IOU του dataset ελέγχου για το SqueezeDet και ένα οποιοδήποτε άλλο δίκτυο που θα αναφέρετε. Αξιολογίστε την απόδοσή τους.
Προσοχή: Τα δίκτυα επιστρέφουν το κεντρικό σημείο του bounding box. Θα πρέπει να μετατρέψετε το σημείο αυτό σε μορφή συμβατή με το ground truth για τον σωστό υπολογισμό του IOU. Για το λόγο αυτό, χρησιμοποιείστε τη συνάρτηση `bbox_transform()` που βρίσκεται στο αρχείο `util.py`.
4. Για κάθε κλάση (Car, Pedestrian, Cyclist) επιλέξτε πέντε διαφορετικές τιμές IOU οι οποίες θα λειτουργούν ως κατώφλια (thr) υπολογισμού των TP, FP, FN για το σύνολο των δεδομένων του dataset ελέγχου.

Εάν $\text{IOU} \geq \text{thr}$ για ανιχνευμένο αντικείμενο, τότε $\text{TP} = \text{TP} + 1$.

Εάν $\text{IOU} < \text{thr}$ για ανιχνευμένο αντικείμενο, τότε $\text{FP} = \text{FP} + 1$.

Εάν το δίκτυο δεν εντόπισε αντικείμενο που αναφέρεται ως ground truth, τότε $\text{FN} = \text{FN} + 1$.

Για τον υπολογισμό των TNs, θα θεωρήσετε κάθε φορά ένα δυαδικό πρόβλημα κατηγοριοποίησης. Για παράδειγμα, στην περίπτωση του Car vs Non-Car, τα TNs θα αντιστοιχούν στον αριθμό των αντικειμένων που κατηγοριοποιήθηκαν σε κλάση διαφορετική από Car, ασχέτως της τιμής του IOU.

5. Για κάθε ένα από τα δύο δίκτυα, υπολογίστε τις μετρικές True Positive Rate (TPR) και False Positive Rate (FPR) με βάση τον τελικό αριθμό TP, FP, FN και TNs: 1) για κάθε κατώφλι και 2) για κάθε αντικείμενο ενδιαφέροντος. Αναφερθείτε στα βασικά σημεία των μετρικών TPR και FPR.
6. Κατασκευάστε την γραφική παράσταση Receiver Operating Characteristics (ROC) και υπολογίστε το AUC με τον κανόνα του τραπεζίου (έτοιμη συνάρτηση της Python). Συνεπώς, σε κάθε δίκτυο θα αντιστοιχούν συνολικά τρεις διαφορετικές ROCs (μία για κάθε κλάση). Αναφερθείτε στα βασικά σημεία του AUC και αξιολογήστε τα δύο δίκτυα με βάση την συγκεκριμένη μετρική.

Βιβλιογραφία

- [1] B. Wu, A. Wan, F. Iandola, P. H. Jin and K. Keutzer, "SqueezeDet: Unified, Small, Low Power Fully Convolutional Neural Networks for Real-Time Object Detection for Autonomous Driving," *2017 IEEE Conference on Computer Vision and Pattern Recognition Workshops (CVPRW)*, 2017, pp. 446-454.

ΘΕΜΑ 3: Αποθορυβοποίηση εικόνας μέσω αραιής αναπαράστασης (sparse representation)

Τα τελευταία χρόνια παρουσιάζεται έντονο ενδιαφέρον από την επιστημονική κοινότητα για την μελέτη της θεωρίας της αραιής αναπαράστασης και την μάθηση υπερπλήρων λεξικών (overcomplete dictionaries). Με την χρήση ενός υπερπλήρους λεξικού $D \in \mathbb{R}^{n \times K}$, το οποίο περιέχει K άτομα (διανύσματα στηλών) μήκους n το καθένα, με $K \gg n$, ένα σύνολο από σήματα $Y = (\mathbf{y}_1, \mathbf{y}_2, \dots, \mathbf{y}_N), \mathbf{y}_i \in \mathbb{R}^n$ δύναται να εκφραστεί ως ένας αραιός γραμμικός συνδυασμός των ατόμων αυτών, σύμφωνα με την σχέση:

$$\mathbf{y}_i \approx D\mathbf{x}_i, \quad i = 1, 2, \dots, N \Rightarrow Y \approx DX,$$

όπου το $\mathbf{x}_i \in \mathbb{R}^K$ είναι ένα αραιό διάνυσμα (δηλαδή, περιέχει ένα μικρό αριθμό από μη μηδενικούς συντελεστές) ενώ $X \in \mathbb{R}^{K \times N}$ είναι το μητρώο που περιέχει τα διανύσματα \mathbf{x}_i ως στήλες του. Το μαθηματικό μοντέλο για την αναπαράσταση του σήματος \mathbf{y} δίνεται τότε ως:

$$\min_{\mathbf{x}} \|\mathbf{y} - D\mathbf{x}\|_2^2, \quad \text{s.t. } \|\mathbf{x}\|_0 \leq s,$$

όπου $\|\mathbf{x}\|_0$ είναι η ψευδονόρμα-0, η οποία μετράει το πλήθος των μηδενικών στοιχείων του \mathbf{x} . Το s είναι γνωστό στη βιβλιογραφία ως *βαθμός αραιότητας* (sparsity level).

Το εν λόγω πρόβλημα καθίσταται αδύνατο να επιλυθεί σε πολυωνυμικό χρόνο. Για την επίλυση του έχουν αναπτυχθεί διάφορες τεχνικές οι οποίες παρουσιάζουν αξιόλογα

αποτελέσματα. Η πιο διαδεδομένη κατηγορία αλγόριθμων είναι οι άπληστοι (greedy) αλγόριθμοι όπως ο αλγόριθμος OMP (Orthogonal Matching Pursuit) [2].

Το βασικό πλεονέκτημα του μοντέλου της μάθησης λεξικών έγκειται στο γεγονός ότι το λεξικό καθώς και το μητρώο X με τους συντελεστές αραιής αναπαράστασης δύναται να υπολογιστούν ταυτόχρονα. Το πρόβλημα της αραιής αναπαράστασης και της μάθησης λεξικού μπορεί να εκφραστεί και σε μορφή μητρώων. Οι παράμετροι του μοντέλου καθορίζονται επιλύοντας το ακόλουθο πρόβλημα βελτιστοποίησης:

$$\min_{D,X} \|Y - DX\|_F^2, \quad \text{s.t. } \|x_i\|_0 \leq s, \quad i = 1, 2, \dots, N,$$

όπου $\|\cdot\|_F$ είναι η νόρμα Frobenius.

Για την επίλυση του παραπάνω προβλήματος έχουν αναπτυχθεί αρκετοί αλγόριθμοι, η κεντρική ιδέα των οποίων είναι ο διαχωρισμός του προβλήματος σε δύο στάδια. Το πρώτο στάδιο αφορά την εύρεση της *αραιής κωδικοποίησης* (sparse coding) και το δεύτερο την *ανανέωση του λεξικού* (dictionary update). Η λύση του προβλήματος προσεγγίζεται επαναληπτικά, ξεκινώντας από τυχαία επιλογή για τα άτομα του λεξικού, και επαναλαμβάνοντας τα δύο παραπάνω βήματα έως ότου να μην υπάρχει αλλαγή στους συντελεστές της αραιής κωδικοποίησης (ή χρησιμοποιώντας κάποιο άλλο κριτήριο εγγύτητας μεταξύ των πραγματικών μετρήσεων Y και της αραιής τους αναπαράστασης DX).

Συγκεκριμένα, δοσμένου ενός συνόλου σημάτων y_i , το πρώτο στάδιο του αλγορίθμου υλοποιεί την εκτίμηση της αραιής κωδικοποίησης θεωρώντας το λεξικό D γνωστό, επιλύοντας τα παρακάτω επιμέρους προβλήματα βελτιστοποίησης (ένα για κάθε σήμα):

$$\min_{x_i} \|y_i - Dx_i\|_2^2, \quad \text{s.t. } \|x_i\|_0 \leq s, \quad i = 1, 2, \dots, N$$

Το στάδιο αυτό μπορεί να υλοποιηθεί με την χρήση του αλγορίθμου OMP.

Έχοντας την τρέχουσα εκτίμησης της αραιής κωδικοποίησης (δηλαδή, τον πίνακα X του οποίου οι στήλες είναι τα διανύσματα αραιής κωδικοποίησης x_i), το δεύτερο στάδιο περιλαμβάνει το βήμα της ανανέωσης του λεξικού, ελαχιστοποιώντας την ακόλουθη σχέση:

$$\min_D \|Y - DX\|_F^2$$

Το στάδιο αυτό μπορεί να υλοποιηθεί με την χρήση του αλγορίθμου K-SVD [3].

Στα πλαίσια της άσκησης θα μελετηθεί το πρόβλημα της αποκατάστασης εικόνας έπειτα από την προσθήκη λευκού Gaussian θορύβου.

Έστω η παραμορφωμένη εικόνα Φ , διάστασης $M \times M$. Χρησιμοποιώντας μόνο την παραμορφωμένη εικόνα θα επιχειρήσουμε να ανακτήσουμε την αρχική, με την χρήση της μάθησης λεξικού και της αραιής αναπαράστασης. Συγκεκριμένα, εργαζόμαστε ως εξής. Η εικόνα Φ χωρίζεται σε επικαλυπτόμενα blocks (overlapping patches) διάστασης $m \times m$. Κάθε patch το μετατρέπουμε σε διάνυσμα στήλης $y_i \in \mathbb{R}^{m^2}$. Τοποθετώντας αυτά τα διανύσματα με τη σειρά καθώς σαρώνουμε την εικόνα σχηματίζεται το μητρώο Y που περιέχει όλα τα δυνατά επικαλυπτόμενα patches. Εν συνεχεία λαμβάνουμε την αραιή αναπαράσταση του Y με τον

τρόπο που περιγράψαμε παραπάνω, προκειμένου να αναπαραστήσουμε κάθε διάνυσμα (patch) ως γινόμενο του λεξικού και ενός αραιού διανύσματος. Με τον τρόπο αυτό δημιουργούμε τα νέα διανύσματα, τα οποία τα μετατρέπουμε εκ νέου σε περιοχές $m \times m$. Λαμβάνοντας υπόψη ότι κάθε pixel της εικόνας συμμετέχει σε πολλαπλά patches, η τιμή κάθε νέου pixel της τελικής εικόνας προκύπτει από το μέσο όρο των εντάσεων του pixel σε όλα τα patches που συμμετέχει.

Θεωρήστε την εικόνα **butterfly.png** και πραγματοποιήστε τα παρακάτω βήματα.

1. Υποβαθμίστε την εικόνα με λευκό Gaussian θόρυβο ώστε να έχει λόγο σήματος προς θόρυβο 10dB.
2. Τεμαχίστε την παραμορφωμένη εικόνα σε επικαλυπτόμενες περιοχές (8x8), και δημιουργήστε το μητρώο Y όπως περιεγράφηκε. Με την χρήση του αλγόριθμου OMP και K-SVD μάθετε ένα λεξικό και βρείτε την αραιή κωδικοποίηση κάθε patch που περιέχει το μητρώο Y . Για τον αλγόριθμο OMP χρήσιμη είναι η εργασία [2], ενώ για τον αλγόριθμο K-SVD η εργασία [3].
3. Υλοποιήστε τον αλγόριθμο της αποθορυβοποίησης με την χρήση λεξικών όπως αυτός περιγράφεται αναλυτικά στην εργασία [1]. Συγκρίνετε την αρχική εικόνα (χωρίς θόρυβο), την ενθόρυβη και την τελική χρησιμοποιώντας τη μετρική του PSNR (Peak Signal-to-Noise Ratio).
4. Επαναλάβετε τα 1-3 για θόρυβο 5 dB και 20 dB.
5. **Bonus:** Καθώς η υπολογιστική πολυπλοκότητα του αλγορίθμου OMP αποτελεί μια κρίσιμη σχεδιαστική παράμετρο για την εκμάθηση του λεξικού, υλοποιήστε τον αλγόριθμο batch-OMP [4] ο οποίος αποτελεί μία βελτιστοποιημένη έκδοση του OMP αλγορίθμου. Επαναλάβετε τα ερωτήματα και συγκρίνετε τους χρόνους εκτέλεσης.

Βιβλιογραφία:

- [1] M. Elad and M. Aharon, Image Denoising Via Sparse and Redundant representations over Learned Dictionaries, IEEE Trans. on Image Processing, Vol. 15, no. 12, pp. 3736-3745, December 2006.
- [2] K. Engan, S. O. Aase, and J. H. Hakon-Husoy, "Method of optimal directions for frame design," in IEEE Int. Conf. Acoust., Speech, Signal Process., 1999, vol. 5, pp. 2443-2446
- [3] M. Aharon, M. Elad, and A. M. Bruckstein, "The K-SVD: An algorithm for designing of overcomplete dictionaries for sparse representation," IEEE Transactions on Signal Processing, Volume: 54, Issue: 11, Nov. 2006, Page(s): 4311 - 4322.
- [4] Rubinstein, R., Zibulevsky, M., & Elad, M. (2008). Efficient Implementation of the K-SVD Algorithm Using Batch Orthogonal Matching Pursuit. CS Technion, 40.
- [5] Michael Elad. 2010. Sparse and Redundant Representations: From Theory to Applications in Signal and Image Processing (1st ed.). Springer Publishing Company Incorporated.